

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ενότητα 2: Επικοινωνία στο σχολείο

Γραπτός vs Προφορικός Λόγος

Κείμενο: Μορφή κειμένου

Προφορικό Κείμενο	Γραπτό Κείμενο
Το Προφορικό Κείμενο ακούγεται και μιλιέται. <u>Παράδειγμα:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ μια ομιλία σε ένα ακροατήριο ✓ ένας διάλογος της καθημερινής ζωής	Το Γραπτό Κείμενο διαβάζεται και γράφεται. <u>Παράδειγμα:</u> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ένα άρθρο εφημερίδας ✓ ένα βιβλίο

Λόγος: ύφος και γλωσσικές επιλογές μηνύματος

Προφορικός Λόγος	Γραπτός Λόγος
<ul style="list-style-type: none"> • Οι συνομιλητές μοιράζονται τον ίδιο χώρο → υπάρχει πλούσιο φορτίο ομιλίας με εξωγλωσσικά (χειρονομίες, εκφράσεις) και παραγλωσσικά στοιχεία (επιτονισμός) • Είναι άμεσος, αυθόρμητος και απροσχεδιαστος → περιέχει:<ul style="list-style-type: none"> ✓ απλό λεξιλόγιο ✓ απλές προτάσεις (παρατακτική σύνδεση) ✓ ανολοκλήρωτες προτάσεις ✓ γεμίσματα (εεε, χμ) ✓ παύσεις ✓ επαναλήψεις ✓ διορθώσεις • Χαρακτηρίζεται από ύφος καθημερινό, οικείο, φιλικό	<ul style="list-style-type: none"> • Ο Γραπτός Λόγος είναι αυτόνομος χωροταξικά και γι' αυτό απουσιάζουν τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία και τα οποία μπορούν να αποδοθούν με σημεία στίξης. • Είναι προσχεδιασμένος → περιέχει:<ul style="list-style-type: none"> ✓ φροντισμένο λόγο ✓ υποτακτική σύνδεση ✓ συχνά παθητική σύνταξη ✓ ακρίβεια στη διατύπωση ✓ οργάνωση σε § • Χαρακτηρίζεται από ύφος τυπικό, επίσημο

Παρατηρήσεις:

1. Το Προφορικό Κείμενο συνήθως έχει χαρακτηριστικά Προφορικού λόγου και τα Γραπτό Κείμενο χαρακτηριστικά Γραπτού λόγου. Ωστόσο υπάρχουν και πολλά παραδείγματα που δείχνουν ότι

πολλές φορές είναι δύσκολο να διακρίνουμε τα όρια ανάμεσα στα δύο αυτά είδη. Έτσι, υπάρχουν περιπτώσεις, όπου:

- I. το Γραπτό Κείμενο έχει στοιχεία προφορικού λόγου. Παραδείγματα: πρόχειρα σημειώματα, sms στα κινητά τηλέφωνα, comics, ημερολόγια, συνθήματα
- II. το Προφορικό Κείμενο έχει χαρακτηριστικά Γραπτού Λόγου. Παραδείγματα: ομιλία σε ακροατήριο
- III. τα Κείμενα έχουν μεικτά χαρακτηριστικά. Παραδείγματα: μια ιστοσελίδα (γραπτό κείμενο) μπορεί να έχει και στοιχεία γραπτού λόγου (οργάνωση σε §, πιο φροντισμένο λόγο) και στοιχεία προφορικού λόγου (οικείο, φιλικό ύφος) ή μια παράδοση μαθήματος (προφορικό κείμενο) έχει στοιχεία και προφορικού λόγου (εξωγλωσσικά, παραγλωσσικά στοιχεία) και στοιχεία γραπτού λόγου (προσχεδιασμένος λόγος)

Συμπεράσματα: Τα χαρακτηριστικά που έχει ο λόγος μας κάθε φορά επηρεάζονται από: τους παράγοντες επικοινωνίας (πομπός, δέκτης), τις συνθήκες επικοινωνίας (περίσταση, σκοπός), το δίαυλο επικοινωνίας (το τεχνητό μέσο επικοινωνίας)

Παράγραφος

Παράγραφος: Πρόκειται για ενιαίο κείμενο (με αρχή-μέση-τέλος), που έχει την αυτονομία του, γιατί αναπτύσσει μία πλευρά του θέματος, αλλά ταυτόχρονα εντάσσεται σε ένα κείμενο.

Δομή:

- α) **Θεματική πρόταση** (Θ.Π): περιέχει το θέμα της §
- β) **Λεπτομέρειες:** αναλύουν τη Θ.Π.
- γ) **Κατακλείδα:** αποτελεί το συμπέρασμα της §

Αρετές μιας παραγράφου

1. Επαρκής ανάπτυξη
2. Ενότητα
3. Αλληλουχία νοημάτων
4. Συνοχή

Οι συνδετικές λέξεις αποτελούν έναν από τους τρόπους συνοχής στην παράγραφο.

Κατάλογος συνδετικών λέξεων:

Δηλώνουν	Συνδετικές λέξεις και εκφράσεις
Χρόνο	όταν, αφού, μόλις, πριν, τότε, ύστερα, μετά, έπειτα, στη συνέχεια κτλ.
Αιτιολόγηση	γιατί, επειδή, διότι, αφού, καθώς, λόγω, εξαιτίας, εφόσον κτλ.
Συμπέρασμα	λοιπόν, ώστε, επομένως, άρα, έτσι, με αποτέλεσμα κτλ.
Αντίθεση	όμως, αλλά, ενώ, ωστόσο, παρ' όλα αυτά κτλ.
Επεξήγηση	δηλαδή, με άλλα λόγια, για να το πω διαφορετικά κτλ.
Προσθήκη	εξάλλου, επίσης, ακόμη, επιπλέον, εκτός αυτού, παράλληλα κτλ.
Παράδειγμα	π.χ., λ.χ., για παράδειγμα, όπως κτλ.
Έμφαση	προπάντων, κατεξοχήν, να επισημάνω ότι, να υπογραμμίσω ότι, αξίζει να τονιστεί ότι, είναι αξιοσημείωτο ότι, να σημειωθεί ότι κτλ.
Όρο ή προϋπόθεση	αν, εκτός αν, με την προϋπόθεση ότι, υπό τον όρο ότι/να κτλ.
Απαρίθμηση	πρώτον, δεύτερον, τρίτον, πρώτα πρώτα, μετά, ύστερα, καταρχάς, τέλος κτλ.
Διάζευξη	ή, είτε – είτε, ούτε – ούτε κτλ.
Γενίκευση	γενικά, συνήθως, κυρίως, κατά κύριο λόγο κτλ.
Βεβαίωση-επιβεβαίωση	μάλιστα, βέβαια, βεβαίως, φυσικά, αναμφίβολα, αναμφισβήτητα κτλ.

Παράδειγμα

Σκεφτόμαστε.....

Θεματική πρόταση:

Οι περισσότεροι μαθητές στο Γυμνάσιο έχουν πολύ λίγο ελεύθερο χρόνο.

Λεπτομέρειες

Γιατί οι μαθητές στο Γ/σιο έχουν πολύ λίγο ελεύθερο χρόνο;

- Πρωί: σχολείο **ΙΔΕΑ1**
- Μεσημέρι: φαγητό, λίγη ξεκούραση, διάβασμα **ΙΔΕΑ2**
- Απόγευμα: εξωσχολικές δραστηριότητες (ξένες γλώσσες & αθλητικές δραστηριότητες) **ΙΔΕΑ3**
- Βράδυ: φαγητό, ολοκλήρωση μελέτης, λίγη τηλεόραση ίσως. **ΙΔΕΑ4**

Κατακλείδα

Πώς είναι δυνατόν οι μαθητές να μη διαμαρτύρονται;

Συνδεδεμένες λέξεις για τη συνοχή του κειμένου

Γράφουμε.....

Οι περισσότεροι μαθητές στο Γυμνάσιο έχουν πολύ λίγο ελεύθερο χρόνο. Το πρωί ξυπνούν νωρίς, για να πάνε στο σχολείο και να παρακολουθήσουν τα μαθήματά τους. Στη συνέχεια γυρίζουν όπου τρώνε και στη συνέχεια προετοιμάζουν τα μαθήματα της επόμενης μέρας. Το απόγευμα συνήθως έχουν διάφορες εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως φροντιστήρια ή μουσική. Το βραδάκι επιστρέφουν σπίτι τους και ολοκληρώνουν την προετοιμασία για το σχολείο, γευματίζουν και τότε πια εξοικονομούν λίγο χρόνο για τον εαυτό τους. Έτσι, κοιτούν τηλεόραση, ακούν μουσική ή κάνουν κάτι άλλο που τους ευχαριστεί. Όμως πρέπει να κοιμηθούν νωρίς, γιατί είναι κουρασμένοι και η επόμενη μέρα θα είναι εξίσου κουραστική. **Πώς είναι δυνατόν οι μαθητές να μη διαμαρτύρονται;**

Σχόλιο [SB1]: Θεματική Πρόταση

Σχόλιο [SB2]: ΙΔΕΑ1

Σχόλιο [c3]: ΙΔΕΑ 2

Σχόλιο [SB4]: ΙΔΕΑ3

Σχόλιο [SB5]: ΙΔΕΑ4

Σχόλιο [SB6]: Κατακλείδα

Παραγωγή λόγου

Ενημερωτικό υλικό

Σχολείο και ζωή

Το σχολείο σήμερα προσπαθεί να εκσυγχρονίσει τις μεθόδους του, ώστε να φέρει το μαθητή σε επαφή με την πραγματικότητα και να γίνει το μάθημα πιο ελκυστικό και ενδιαφέρον. Έτσι, η διαδικασία της μάθησης εμπλουτίζεται με:

- ✓ Τη χρήση της τεχνολογίας (Η/Υ, διαδίκτυο, διαδραστικοί πίνακες)
- ✓ Την οργάνωση ποικίλων εκδηλώσεων (θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες...)
- ✓ Προώθηση δραστηριοτήτων με κοινωνικό περιεχόμενο (ενημέρωση για την προστασία του περιβάλλοντος, την ενδοσχολική βία, τα ναρκωτικά...)
- ✓ Τη διδασκαλία νέων μαθημάτων (π.χ. Περιβαλλοντική Αγωγή), ώστε να ενημερώνονται και να ευαισθητοποιούνται οι μαθητές πάνω σε διάφορα σύγχρονα θέματα.

Ωστόσο....

Υπάρχουν και άλλα πράγματα που μπορούν να γίνουν, ώστε να ανανεωθεί ακόμα περισσότερο το σχολείο και να:

- ✓ Είναι «ανοιχτό» σε όλους τους μαθητές και να σέβεται τη διαφορετικότητά τους, τα διαφορετικά ενδιαφέροντα και τους διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξης..
- ✓ Είναι ευχάριστος χώρος για τα παιδιά, να τα κινητοποιεί να μαθαίνουν και να ερευνούν.

Σχολείο και επικοινωνία

Είναι απαραίτητη στο χώρο του σχολείου, γιατί:

- ✓ Λύνονται διαφορές και προβλήματα και επιτυγχάνεται η συνεργασία
- ✓ Εκφράζονται απόψεις, πλαταιίνει η σκέψη μας, πλουτίζει το συναίσθημά μας, γινόμαστε ανεκτικοί στο διαφορετικό

Μέσα από τα μαθήματα, τις συμπεριφορές, τις συζητήσεις, τις σχολικές εκδηλώσεις καθηγητές, μαθητές και συμμαθητές επικοινωνούν κι αλληλεπιδρούν.

